

SPRÁVY
SLOVENSKEJ
PARAZITOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

ČÍSLO 14

DECEMBER 2009

Obsah

Správa o hospodárení Spoločnosti v r. 2009	3
Doktorandské štúdium na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach v akademickom roku (AR) 2008/2009.....	4
Surveillance parazitozoonóz v r. 2008.....	7
Aktivity členov SPS pri SAV na domácich a zahraničných konferenciách a sympóziách	
Konferencia Labudove dni v Bratislave.....	7
17. Helmintologické dni.....	9
XVIII. Vroclavská parazitologická konferencia - Diverzita hostiteľsko-parazitárnych vzťahov v životnom prostredí.....	10
The 22 th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology.....	11
XIV. konferencia Ukrajinskej vedeckej parazitologickej spoločnosti.....	12
XVIII. vedecké sympóziium s medzinárodnou účasťou „Situácia v ekologicky zaťažených regiónoch Slovenska a strednej Európy“.....	13
„XII. Prowázkove dni“, 22. – 23.10.2009, Komárno.....	15
Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat.....	16
IV. medzinárodný seminár „Pokalamitný výskum – Windfall Research“ Tatranská Lomnica, 6. november 2009.....	18
V. svetový kongres horských kopytníkov.....	20
Kalendár parazitologických podujatí 2009 – 2010.....	23
Výzva.....	23

Redakčná rada Správ SPS:

MVDr. Zuzana Vasilková, prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc.,
prof. MVDr. V. Letková, CSc., doc. RNDr. F. Ondriska, PhD.

Vážení členovia Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV,

s určitým časovým odstupom sa opäť stretávame na stránkach Správ SPS pri SAV. Veríme, že aj napriek tomu Vás ich obsah zaujme a zároveň pripomíname, že veľmi radi privítame Vaše pripomienky, nápady a príspevky do čísla 15.

Redakcia Správ SPS pri SAV

**Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3, 040 01 Košice**

Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2009

PRÍJMY

Počiatočný stav k 1.1.2009	3.937,12 Eur	z toho BÚ: 21,95 Eur Dot: 19,59 Eur RF: 3.895,58 Eur
Členské príspevky	352,00 Eur	
Dotácia RVS	578,00 Eur	
Konferenčné poplatky	1.255,00 Eur	
Sponzorský príspevok	200,00 Eur	
Ostatné príjmy vrátane bankových úrokov	403,94 Eur	
Príjmy celkom	6.726,06 Eur	

VÝDAVKY

	Celkom	z toho
Dotácia RVS		
Služby (Správy SPS, konferencie, Zborník LD, venovacie dosky)	1.780,28 Eur	400,00 Eur
Členské do medzinárodných asociácií	82,00 Eur	28,00 Eur
Platby do poisťovních fondov z DoVP	7,40 Eur	
Prevádzková réžia (bankové poplatky)	134,02 Eur	
OON (konferencia Labudove dni, cena SPS, ekonomická agenda)	802,00 Eur	70,00 Eur
Cestovné	221,67 Eur	
Nákup materiálu	496,36 Eur	80,00 Eur
Daň z príjmu za rok 2008 + daň z úrokov	105,52 Eur	
Výdavky celkom	3.629,25 Eur	578,00 Eur

Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2009: 3.096,81 Eur

Z toho:	Bežný účet	180,59 Eur
	Dotácie	108,24 Eur
	Rezervný fond	2.721,80 Eur
	Hotovosť	86,18 Eur

Vypracovala: Ing. Ludmila Lapšanská

Doktorandské štúdium na Parazitologickom ústave SAV v Košiciach v akademickom roku (AR) 2008/2009

V zmysle Zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a jeho novelizácii Parazitologický ústav SAV ako externá vzdelávacia inštitúcia sa podieľa na:

- uskutočňovaní doktorandského štúdia študijného programu Infekčné a parazitárne choroby zvierat v študijnom odbore 6.3.7 Parazitárne choroby zvierat spolu s Univerzitou veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach
- do 31.8.2009 sa podieľa na uskutočňovaní doktorandského študijného programu Parazitológia v študijnom odbore 4.2.14 parazitológia spolu s Prírodovedeckou fakultou UK v Bratislave. V súčasnom období Prírodovedecká fakulta UK nemá garanta s hodnosťou „Profesor“ v tomto odbore, a preto nemohla požiadať o reakreditáciu. Parazitologický ústav SAV, po dohode s vedením Prírodovedeckej fakulty UK, sa úspešne uchádzal o akreditáciu v najbližšom študijnom odbore Zoológia 4.2.5. Bol pripravený návrh „Dohody o spolupráci v doktorandskom štúdiu“ v tomto študijnom odbore medzi PrF UK a PaÚ SAV so začiatkom od septembra 2009.

Interné doktorandské štúdium

V študijnom odbore 4.2.14 Parazitológia študovali:

1. ročník

Mgr. Peter Šalamún „Systematika a ekológia pôdnych a parazitických nematód rastlín“. Školiteľom je RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.; školiteľ špecialista Ing. Marek Renčo, PhD. Absolvoval pedagogickú prax a skúšku z odbornej angličtiny.

Mgr. Marianna Reblánová „Karyosystematika motolíc čeľade Fasciolidae závažných parazitov ľudí a prežúvavcov“. Školiteľom je RNDr. Marta Špakulová, DrSc. Absolvovala pedagogickú prax a skúšku z odbornej angličtiny.

Mgr. Tímea Barciová „Parazity rýb v úlohe indikátorov znečistenia prostredia“. Školiteľom je RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc. Absolvovala pedagogickú prax a skúšku z odbornej angličtiny.

2. ročník

MVDr. Eva Bazsalovicsová „Štúdium biogeografie cicavice pečenevej *Fascioloides magna*, závažného pečenevého parazita prežúvavcov, metódami DNA analýzy“. Školiteľom je RNDr. Ivica Hromadová, CSc. Absolvovala skúšku z odbornej angličtiny a dizertačnú skúšku.

Mgr. Jana Pavlínová „Diverzita pôvodcov vybraných parazitozoonóz ľudí na Slovensku“. Školiteľom je MUDr. Jana Kinčeková, PhD. Absolvovala skúšku z odbornej angličtiny a dizertačnú skúšku.

3. ročník

RNDr. František Spišák „Molekulárna epidemiológia toxoplazmózy“. Školiteľom je RNDr. Ludmila Turčeková, CSc. Dokončuje experimentálnu časť práce a pripravuje rukopis dizertácie. Obhajoba je plánovaná na jeseň 2010.

RNDr. Bronislava Víchová „Molekulárna epidemiológia vybraných ohniskových nákaz“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Dokončuje experimentálnu časť práce a pripravuje rukopis dizertácie. Obhajoba je plánovaná na jeseň 2010.

PaeDr. et RNDr. Mária Nováková „Molekulárna epidemiológia ehrlichiozy/ anaplazmózy na Slovensku“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Dokončuje experimentálnu časť práce a pripravuje rukopis dizertácie. Obhajoba je plánovaná na jeseň 2010.

4. ročník

RNDr. Patrícia Čudeková „Diagnostika antihelmintickej rezistencie pomocou molekulárnych metód“. Školiteľom je MVDr. Marián Várady, DrSc. Ukončila doktorandské štúdium a predložila dizertačnú prácu na obhajobu, ktorá bude 7.9.2009.

RNDr. Eva Bullová „Vplyv vybraných biotických a abiotických faktorov na ekológiu, epidemiológiu a epizootológiu kliešťov“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc. Ukončila doktorandské štúdium a predložila dizertačnú prácu na obhajobu, ktorá bude 7.9.2009.

V študijnom odbore 6.23.7 Parazitárne choroby zvierat študovali:

1. ročník

Mgr. Petra Rudohradská „Epizootologické a epidemiologické aspekty šírenia sa parazitooz v detskej populácii obyvateľov vybraných oblastí Slovenska“. Školiteľom je prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.; školiteľ špecialista RNDr. Ingrid Papajová, PhD. Absolvovala pedagogickú prax a skúšku z odbornej angličtiny.

MVDr. Michaela Dolinská „*In vitro* detekcia rezistencie u parazitov oviec rezistentných na ivermektínové antihelmintiká“. Školiteľom je MVDr. Marián Várady, DrSc. Absolvovala pedagogickú prax a skúšku z odbornej angličtiny.

3. ročník

MVDr. Silvia Špilovská „Epizootologické a imunologické aspekty neosporózy a prenos jej pôvodcu“. Školiteľom je Ing. Katarína Reiterová, CSc. Absolvovala predpísané skúšky a priebežne spracováva dosiahnuté výsledky do dizertačnej práce.

MVDr. Hana Šefčíková „Epizootologické a epidemiologické aspekty parazitooz jatočných zvierat v podmienkach jednotného trhu EÚ“. Školiteľom je prof. MVDr. Peter Juriš, CSc.; školiteľ špecialista RNDr. Ingrid Papajová, PhD. Pre odchod z pracoviska Dr. Šefčíková požiadala o preradenie z internej do externej formy štúdia.

Do externej formy doktorandského štúdia sú zaradení:

RNDr. Danica Ševcová „Analýza genetickej štruktúry populácií medicínsky významných parazitov a ich diagnostika pomocou molekulových metód“. Školiteľom je RNDr. Viliam Šnábel, CSc.

RNDr. Martin Lukáš „Ekológia kliešťov v podmienkach globálnych zmien na Slovensku“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

RNDr. Jozef Strhársky „Kongenitálna toxoplazmóza u žien“. Školiteľom je MUDr. Cyril Klement, CSc.; školiteľ špecialista je doc. RNDr. František Ondriska, PhD.

MVDr. Gabriela Hrkľová „Vplyv ekologických faktorov na rozšírenie kliešťov v Karpatskej oblasti“. Školiteľom je doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

MVDr. Zuzana Vasilková „Epizootológia eimeriôzy a druhové zastúpenie *Eimeria* spp. u malých domácich a voľne žijúcich prežúvavcov na Slovensku“. Školiteľom je MVDr. Ivan Krupicer, CSc.

Obhajoby dizertačných prác externých doktorandov PaÚ SAV sú plánované v roku 2010, kedy končí činnosť Komisia pre obhajoby doktorandských prác vo vednom odbore 15.12.9 parazitológia.

J. Čorba

**Kreditové hodnotenie interných doktorandov Parazitologického ústavu SAV
v Košiciach v akademickom roku 2008/2009**

Študijný odbor 4.2.14 Parazitológia

<u>1. ročník</u>	Kredity
Mgr. Peter Šalamún	64
Mgr. Marianna Reblánová	123
Mgr. Tímea Barciová	83
 <u>2. ročník</u>	
MVDr. Eva Bazsalovicsová	102
Mgr. Jana Pavlínová	142
 <u>3. ročník</u>	
RNDr. František Spišák	148
RNDr. Bronislava Vichová	283
PaeDr. et RNDr. Mária Nováková	228

Študijný odbor 4.2.14 Parazitológia

<u>1. ročník</u>	
Mgr. Petra Rudohradská	89
MVDr. Michalea Dolinská	46
 <u>3. ročník</u>	
MVDr. Silvia Špilovská	105
MVDr. Hana Šefčíková	142

Surveillance helmintozoonóz za rok 2008

Analýza údajov helmintozoonóz v roku 2008 ukázala, že boli hlásené u ľudí 3 prípady tenióz t.j. 0,06/100 000, čo je oproti predchádzajúcemu roku vzostup o 2 prípady (v roku 2007 chorobnosť 0,02/ na 100 000 obyvateľov).

Prevalencia cysticercózy HD, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat v SR, bola 0,016 % (v r. 2007 0,009 %). Cysticercóza sa vyskytla v 0,41 % (v r. 2007 0,24 %) obcí v SR.

Rodentolepidóza v r. 2005 nebola diagnostikovaná, podobne ako v predchádzajúcom roku.

Alveolárna echinokokóza (*E. multilocularis*) nebola zistená. Cystická echinokokóza (*E. granulosus*) bola sérologicky detegovaná a klinicky potvrdená v 7 prípadoch. Cysty boli potvrdené 5x v pečeni, 1x v slezine a 1x v malej pánve (v r. 2007 2 prípady).

Prevalencia echinokokózy jatočných ošípaných, hodnotená z celkového počtu zabitých zvierat, bola v SR 0,02 %, (v r. 2007 0,03 %). Prevalencia echinokokózy jatočných oviec a kôz, hodnotená z celkového počtu zvierat, bola 0,002 % (v r. 2007 0,27 %). Prevalencia echinokokózy jatočného HD v SR v r. 2008 bola zistená u 27 ks 0,04 % (v r. 2007 0,002 %).

Trichinelóza ľudí v roku 2008 bola zistená v 18 prípadoch, pričom v 16 prípadoch išlo o epidémiu a v 2 o sporadický výskyt. (v r. 2007 1 prípad). U diviacej zveri bola trichinelóza diagnostikovaná v 2 prípadoch t.j. 0,015 % (v r. 2007 5 diviakov 0,06 %).

Séropozitivita na larválnu toxokarózu u suspektných pacientov v roku 2007 bola zaznamenaná v 12,02 % (v r. 2007 10,7 %). Toxokaróza mäsožravcov bola zistená u 213 ks t.j. 9,4 % (v r. 2007 13,4 %).

Z analýzy výsledkov surveillance helmintozoonóz vyplýva, že je nevyhnutné neustále dodržiavať opatrenia na prevenciu týchto ochorení a tiež vypracovať nové postupy na ich tlmenie a monitorovanie.

A. Štefančíková

AKTIVITY ČLENOV SPS PRI SAV NA DOMÁCIICH A ZAHRANIČNÝCH KONFERENCIÁCH A SYMPÓZIÁCH

Konferencia Labudove dni v Bratislave

V priestoroch Virologického ústavu SAV v Bratislave sa v dňoch 23. – 24. 4. 2009 uskutočnila prvá konferencia „Labudove dni“, ktorá bola poriadaná na počesť významného slovenského biológa, virológa a medicínskeho zoológa, RNDr. Milana Labudu, DrSc., (* 22. 3. 1945 – † 31. 8. 2007). Doktor Labuda ako dlhoročný pracovník Virologického ústavu SAV a neskôr riaditeľ Ústavu zoológie SAV, svojím interdisciplinárnym prístupom k problematike vektormi prenášaných ochorení spájal viaceré odbory, predovšetkým zoológiu a virológiu, s priamym dopadom na medicínske odvetvia týkajúce sa epidemiológie aj prevencie rôznych, najmä vektormi prenášaných nákaz. Aj tématické zameranie konferencie sa týkalo tejto oblasti, hlavne odvetví medicínskej zoológie (prenášačov, patogénov, hostiteľov) a parazitológie (článkonožcami prenášaných ochorení, ich epidemiológie, diagnostiky, prevencie).

Hlavným organizátorom a prvým iniciátorom vzniku tohoto podujatia bola Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV. Konferencia organizovala po prvýkrát, preto sme nedúfali v masovú účasť. Na naše prekvapenie, podarilo sa nám osloviť vyše 80 odborníkov z výskumných aj univerzitných pracovísk ako aj z praxe, a to okrem slovenských aj nemalú skupinu z Čiech, jeden účastník bol aj z Poľska. Výskyt zárodok helmintov v japonských pieskoviskách predstavila slovenská parazitoložka t.č. žijúca v Tokiu. Hlavným hosťom bola manželka Dr. M. Labudu, pani RNDr. Hanka Blaškovičová, CSc. a dcéra Mgr. Martina Labudová, ktorá pokračuje v šľapajách svojho otca a odprednášala príspevok týkajúci sa vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy. Na konferencii odznelo, okrem troch úvodných spomienkových príspevkov, 22 odborných prednášok a bolo vyvesených 30 plagátových príspevkov.

V prvé predpoludnie odzneli pozvané prednášky „O živote a diele M. Labudu“, na ktorého pracovný aj rodinný život si spomínal jeho kolega a švagor Prof. MUDr. Fedor Čiampor, DrSc. V prednáške „Zastavenia s Milanom“, ako svoju prednášku nazval doc. MVDr. B. Peťko, CSc., ocenil autor jeho priateľskú a kolegiálnu povahu a vyjadril mu vďaka ako svojmu učiteľovi, vzácnemu a charizmatickému človeku. Že vedecký aj osobný život dr. Labudu prekonával hranice, vyjadril vo svojom príspevku prof. RNDr. Libor Grubhoffer, DrSc., z Parazitologického ústavu AVČR v Českých Budějoviciach, ktorý v obrazovej časti svojej prezentácie pripomenul mnohé spoločné podujatia, na ktorých sa spoznali viacerí účastníci tejto konferencie.

Plodný vedecký život RNDr. M. Labudu a jeho prínos pre VÚ SAV ocenil aj riaditeľ VÚ SAV prof. RNDr. J. Pastorek, DrSc. Zopár slov o svojom predchodcovi povedal aj súčasný riaditeľ ÚZ SAV, RNDr. M. Kozánek, CSc.

Ako prvé v rámci vedeckých prednášok odzneli príspevky v sekcii KLIEŠŤE A KLIEŠŤAMI PRENÁŠANÉ OCHORENIA, kde sa referujúci zamerali hlavne na genetickú variabilitu a ekologické aspekty borélií a anaplazmiem, ich vzťah k eukaryotickým bunkám na molekulárnej aj ultraštruktúrálnej úrovni, výskyt a sezónnu aktivitu kliešťov ako ich vektorov. Bola prezentovaná aj metóda identifikácie hostiteľov pomocou RLB a použitie DNA čipov na detekciu *B. burgdorferi* s.l.v kliešťoch.

V druhej sekcii, KRV CICAJÚCE ČLÁNKONOŽCE A OBRANNÉ MECHANIZMY HOSTITEĽOV sa väčšina prednášok zaoberala slinnými žľazami a stratégiou cicania krvi kliešťov pri prekonávaní obranných reakcií hostiteľov, čo je dôležitý poznatok pri vývoji a príprave vakcíny proti kliešťom. Na tomto zložitom výskume participujú aj slovenskí výskumníci.

Leptospiroza, tularémia, lymská borrelióza a anaplazmóza a ich súčasné ale aj dlhodobé monitorovania a tiež protilátkové odpovede u ľudí aj zvierat boli témou sekcie EPIDEMIOLOGIA NÁKAZ S PRÍRODNOU OHNISKOVOSŤOU.

Výskum komárov bol jednou z prvých oblastí vedeckého záujmu, ktorému sa dr. Labuda venoval, a ako bolo prezentované v sekcii HMYZ A NÍM PRENÁŠANÉ MIKROORGANIZMY, téma je vo vzťahu k tzv. novoobjavovaným ochoreniam a ich hmyzím vektorom stále aktuálna.

INÉ PATOGÉNY A ENDOPARAZITY, ako helminty a améby zo životného prostredia tiež zaujali poslucháčov.

Infekcie, epidemiologické aspekty a nukleotidová variabilita VÍRUSOVÝCH OCHORENÍ, ako myšací herpetický vírus, vírus kliešťovej encefalitídy a vírus lymfocytárnej choriomeningitídy, boli prezentované počas oboch dní trvania konferencie najmä formou plagátových príspevkov (posterov). Bohatá diskusia pri takto prezentovaných príspevkoch vládla v priebehu obľúbených „coffee break“. Sekcia EKTOPARA-

ZITY A VTÁČÍ HOSTITELIA príspevkami o sifonopterofaune vtákov uzavrela oficiálny vedecký program konferencie.

Rozšírené abstrakty prednášok a posterov z Konferencie, v slovenskom, českom (niektoré v anglickom) jazyku s anglickými abstraktami, vyšli v recenzovanom Zborníku, ktorý obdržali účastníci priamo pri prezentácii. Podujatie bolo významným prínosom v oblasti viacerých vedných disciplín a prednesené príspevky, spolu s bohatou diskusiou takmer ku každému vystúpeniu, budú podnetom pre tvorivú prácu účastníkov konferencie. Bude potešením pre organizátorov, keď z tohto podujatia vstúdu nové spolupráce založené na osobných alebo pracovných kontaktoch.

Aj spoločenskú časť konferencie, večeru s hudobným sprievodom ocenili prítomní pochvalnými slovami, za čo patrí vďaka celému organizačnému výboru konferencie. Na jej zdarnom priebehu sa veľkou mierou podieľali aj sponzori. Ako vyplynulo z kuloárových aj priamych diskusných príspevkov, nasledujúca konferencia pod značkou LD by sa mala konať opäť o dva roky.

E. Kocianová

17. Helmintologické dni

Južná Morava bola tento rok opäť miestom konania už 17. Helmintologických dní, ktoré sa v príjemnom prostredí rekreačného zariadenia vo Vranove nad Dyjí uskutočnili v dňoch 11. - 15. mája 2009. Stretnutie českých a slovenských helmintologických odborníkov bolo dokonale zorganizované tímom z Ústavu botaniky a zoológie Prírodovedeckej fakulty Masarykovej Univerzity v Brne, predovšetkým pod vedením Dr. Boženy Koubkovej a Dr. Ivety Hodovej.

Podujatia sa zúčastnilo 71 účastníkov rôznych inštitúcií z Českej republiky - Prahy, Brna, Českých Budějovic, Hradce Králové a Píseň, ale aj Poľska z Varšavskej Univerzity medicíny. Slovensko malo zastúpenie v počte 4 účastníkov, a to Dr. Marty Špakulovej a Mgr. Marianny Reblánovej z PaÚ SAV v Košiciach a Dr. Lenky Košuthovej a Dr. Tomáša Mihoka z UVL v Košiciach.

Odborný program bol rozdelený do 9 sekcií, v rámci ktorých bolo prezentovaných 39 prednášok a 6 posterov. Podujatie otvoril doc. Libor Mikeš plenárnou prednáškou s názvom Čo stojí za fenoménom zvaným "(re)emerging disease", v ktorej informoval o aspektoch zvyšovania a šírenia infekčných ochorení. V sekciách EKOLÓGIA A IMUNOLÓGIA a MOEKULÁRNA FYLOGENÉZA A KARYOLÓGIA, odzneli zaujímavé prednášky, zamerané napr. na druhovú hostiteľskú diverzitu vplyvom biotických a abiotických faktorov, ale tiež rôzne fylogenetické štúdie a analýzy až na molekulárnej úrovni. Ďalší deň nasledovala sekcia VTÁČIE SCHISTOZÓMY, ktorá patrila parazitológom z Prírodovedeckej fakulty UK v Prahe, ktorí sa už mnoho rokov venujú štúdiu týchto parazitických helmintov. Sekcia HELMINTÓZY ZVIERAT začala prednáškou Dr. B. Koudelu, ktorý nám priblížil využitie koprologickej metódy FLOTAC vo veterinárnej helmintológii. Ďalej nasledovali 4 zaujímavé prednášky, napr. o filarióze psov v severnej Keni alebo o parazitoch gastro-intestinálneho traktu orangutana, a 3 prednášky v sekcií MONOGENEA. Štvrtok sa niesol v znamení sekcií TREMATODA a CESTODA. V prvej z uvedených sekcií predniesla svoju prednášku aj Dr. Špakulová o výsledkoch a perspektívach výskumu pečňového parazita raticovej zveri, *Fascioloides magna*. V druhej sekcií mali dominantné zastúpenie vedci z Parazitologického ústavu Biologického centra AV ČR v Českých Budějoviciach, ktorí sa zaoberali cestódami rýb, ich taxonómiou, či morfológiou.

Študenti boli aj tento rok zaradení do súťaže v kategóriách Bc., Mgr. a PhD. - štúdiá, o výsledkoch ktorej rozhodli hlasovaním všetci účastníci podujatia. V kategórii PhD., kde bolo zaradených 16 súťažiacich, študentka PaÚ SAV M. Reblánová obsadila 1 miesto. Sponzormi podujatia boli firmy OLYMPUS, EPPENDORF, APPLIED BIO-SYSTEMS, ROCHE, BIO CONSULT, KR D, BIO-RAD a BIOTECH, ktoré venovali zaujímavé ceny do súťaže začínajúcich mladých vedeckých pracovníkov.

Abstrakty príspevkov sú k nahliadnutiu v knihe abstraktov *Book of Abstracts, 17th HELMINTOLOGICAL DAYS 2009*.

M. Reblánová

XVIII. Vroclavská parazitologická konferencia Diverzita hostiteľsko-parazitárnych vzťahov v životnom prostredí

V dňoch 21. až 23. mája 2009 sa uskutočnila XVIII. Vroclavská parazitologická konferencia, ktorej nosnou témou boli parazitohostiteľské vzťahy v životnom prostredí. Organizátormi konferencie boli Ústav genetiky a mikrobiológie Vroclavskej univerzity, Ústav zoológie Varšavskej univerzity a Poľská parazitologická spoločnosť. Podujatie bolo zahájené na pôde Vroclavskej univerzity, v tristo rokov starom Oratórium Marianum, ktoré vďaka svojim akustickým vlastnostiam patrí k najlepším koncertným sálam v Európe a svoje diela tu predstavili takí veľikáni ako Franz Liszt a Niccolò Paganini. Účastníkov konferencie privítali prof. Adam Jezierski, prorektor Vroclavskej univerzity pre zahraničnú spoluprácu a prof. Wiesław Faltynowicz, dekan fakulty biologických vied Vroclavskej univerzity.

Následne si účastníci konferencie vypočuli plenárne prednášky. Prof. T. Pojmańska predstavila parazitický organizmus ako súčasť potravného siete v ekosystéme a vyzvala na užšiu spoluprácu parazitológov s ekológmi; prof. J. Behnke z univerzity v Nottinghamu sa zamerával na štúdium a analýzu vzájomných vzťahov medzi jednotlivými druhmi črevných parazitov u hlodavcov a dr. P.D. Harris z univerzity v Osle predstavil výsledky dlhodobého výskumu ektoparazitov hrdziaka lesného, *Myodes glareolus*. Problematikou kliešťami prenosných krvných patogénov sa zaoberal prof. E. Siński z Ústavu zoológie Varšavskej univerzity. Záverečná plenárna prednáška v podaní prof. A. Okulewicz z Ústavu genetiky a mikrobiológie z Vroclavskej univerzity sa týkala narastajúceho výskytu pre európske územie nových a nešpecifických parazitov a rizika ich prenosu na človeka.

Po bloku plenárnych prednášok sa účastníci konferencie presunuli do malebného kúpeľného mestečka Karpacz v oblasti poľských Krkonôš, na úpätí česko-poľskej Snežky, kde pokračoval odborný program tohto podujatia. Počas konferencie odznelo 37 prednášok a bolo prezentovaných 21 posterov. V sekcii venovanej faktorom životného prostredia ovplyvňujúcim parazitohostiteľské vzťahy boli predstavené epidemiologické výskumy zamerané na výskyt *Neospora caninum*, *Cryptosporidium* spp. a *Giardia* spp. v Poľsku a ekologické štúdie zaoberajúce sa monitorovaním vektorov parazitárnych ochorení, kliešťov i komárov, prostredníctvom geografických informačných systémov. Do bloku prednášok pod názvom „Dynamika zmien v parazitohostiteľských vzťahoch“ boli zahrnuté príspevky zaoberajúce sa parazitofaunou voľne žijúcich zvierat so špecifickým dôrazom na zoonózne druhy. Samostatné sekcie boli venované biologickej variabilite parazitov vo vodnom prostredí a parazitom vtákov.

Slovenskú parazitologickú spoločnosť na tomto podujatí zastupovala MVDr. Zuzana Hurníková, PhD. s príspevkom „Cirkulácia významných helmintozoonóz v chránených oblastiach Tatranského národného parku“ a MVDr. Martina Miterpáková, PhD.

s príspevkom „Klimatické zmeny ako príčina objavenia sa dirofilariózy na Slovensku“. Dôležitým výsledkom stretnutia s poľskými parazitológmi bolo nadviazanie spolupráce a predloženie spoločného vedeckého projektu.

Priebeh trojdňového stretnutia zhrnula a konferenciu uzavrela predsedníčka Poľskej parazitologickej spoločnosti prof. Bożena Moskwa.

M. Miterpáková

The 22th International Conference of the World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology

V dňoch 9. – 13. augusta 2009 sa uskutočnila v poradí už 22. medzinárodná konferencia svetovej asociácie pre pokrok vo veterinárnej parazitológii (World Association for the Advancement of Veterinary Parasitology – WAAVP). Kongres sa konal v kanadskom Calgary, ktoré s približne miliónom obyvateľov je najväčšie mesto kanadskej provincie Alberta a tretie najväčšie mesto v Kanade. Toto mesto s prívlastkom olympijské, je bránou do skalistých hôr, ktoré poskytujú nekonečné možnosti na turistiku v panenskej prírode kanadského západu. Na konferencii sa prezentovalo vyše 720 vedcov zo 49 krajín. Ako spoluorganizátori podujatia spolupôsobili Americká asociácia veterinárnych parazitológov a Medzinárodná komisia pre trichinelózu.

Program odbornej časti bol rozdelený do piatich plenárnych sekcií, v ktorých odznelo osem pozvaných prednášok. Celkovo odznelo na sympóziu viac ako 300 odborných referátov, ktoré boli prezentované v siedmich paralelných sekciách. Každá sekcia mala aj posterovú časť počas ktorých bolo celkovo vystavených 251 posterov. Program bol obohatený aj o korporatívne sympóziá, ktoré boli organizované medzinárodnými farmaceutickými spoločnosťami, ktoré sponzorovali konferenciu.

Už samotný pohľad do konferenčného programu nás oboznámi s faktom, že najviac prezentovanou problematikou na sympóziu bola rezistencia na antihelmintiká. Tomuto problému sa venovali šesť sekcií a jedno samostatné sympóziu. Celkovo na túto tému odznelo 40 prednášok a niekoľko desiatok príspevkov bolo predstavených vo forme posterov.

Špeciálna sekcia bola venovaná ukončenému projektu 6. Rámcového programu, ktoré ako jediné v oblasti parazitov hospodárskych zvierat získali financovanie na svoje projekty. Vedúci pracovných tímov (Dr. Jackson Dr. Himmelstjerna, Dr. Coles a Dr. Vercruyse) informovali o výsledkoch dosiahnutých počas riešenia projektu PARASOL, ktorého hlavným zámerom bolo aspoň čiastočne spomaliť rozširovanie rezistentných kmeňov parazitov hospodárskych zvierat a štandardizácia testov na detekciu rezistencie na antihelmintiká.

V sekciách, ktoré boli zamerané na problematiku rezistencie na antihelmintické prípravky dominovali príspevky v ktorých autori zaznamenali nárast výskytu rezistencie na antihelmintiká zo skupiny makrocyclických laktónov (ivermektín, moxidectín). Znepokojujúci je fakt, že rezistencia u parazitov hovädzieho dobytku na túto skupinu antihelmintík je na rýchly vzostupe nielen u rodu *Cooperia* sp., ale aj u druhov *Ostertagia* sp, *Trichostrongylus* sp. a *Nematodirus* sp. Prednáška Dr. Mounsey potvrdila, že výsledkom častého používania makrocyclických laktónov (ivermektín) pri liečbe sarkoptového svrabu je vznik rezistencie na túto skupinu antihelmintík. Dr. Kotze poukázal na stále častejšie prípady rezistencie parazitov psov *Ancylostoma caninum* na prípravky na báze pyrantelu.

Vzhľadom k tomu, že spoluorganizátorom podujatia bola Medzinárodná komisia pre trichinelózu (ICT), bohaté zastúpenie mali aj celkovo štyri sekcie a jedno sympó-

ziom venované tomuto ochoreniu z pohľadu epidemiológie, diagnostiky a potravinovej bezpečnosti.

V dvoch sekciách, ktoré boli venované strategickej kontrole parazitóz bolo viacero prednášok venovaných alternatívnym možnostiam terapie ako sú cieľná selektívna terapia, koncept FAMACHA, monitoring parazitóz prostredníctvom zvýšených hladín sérového pepsinogénu. Dr. Kenyon potvrdila, že pomocou cieľnej selektívnej terapie je možné oddialiť nástup rezistencie u gastrointestinálnych nematódov malých prežúvavcov.

V priebehu podujatia sa uskutočnili aj sympóziá farmaceutických spoločností, ktoré pôsobili ako hlavný sponzori konferencie. Za najväčší prielom v oblasti liečby parazitóz za posledné dve dekády sa považuje objav troch nových antihelmintík, ktorých mechanizmus účinku je odlišný od doteraz používaných antihelmintických prípravkov. Firma Bayer prezentovala výsledky novej skupiny antihelmintík (emodepsidy), ktoré sa v súčasnosti používajú pri liečbe parazitóz mačiek a psov. Firma Novartis uviedla na trh antihelmintikum Zolvix, ktorého účinná látka monepantel patrí do skupiny AADs (amino-acetonitril deriváty). Toto antihelmintikum je zatiaľ dostupné len na Novom Zélande a v Austrálii a jeho uvedenie na európsky trh sa očakáva v roku 2010. Tretím antihelmintikom, ktoré bude v blízkej budúcnosti uvedené na trh je derquantel, ktorý patrí do novej skupiny spiroindolov a prezentovala ho firma Pfizer. Všetky tri liečivá umožňujú úspešnú terapiu rezistentných parazitov.

Hoci prednášky trvali až do neskorých poobedňajších hodín, atmosféru mesta Calgary ako aj bezprostredného okolia si mohli účastníci vychutnať na fakultatívnych výletoch, ktoré sa konali pred, počas aj po konferencii. V rámci konferencie sa uskutočnil druhý ročník (prvý sa uskutočnil na predchádzajúcej konferencii v belgickom Gente) behu - WAAVP Fun Run na ktorom sa zúčastnilo približne 100 účastníkov pričom prostriedky získané registráciou sú využívané v prospech Nadácie Petra Nansena, ktorá sponzoruje mladých parazitológov. Na záver konferencie bola predstavená metropola Buenos Aires v Brazílii ako dejisko 23. konferencie WAAVP, ktorá sa bude konať v rok.

M. Várady

XIV. konferencia Ukrajinskej vedeckej parazitologickej spoločnosti

V dňoch 21. až 24. septembra 2009 sa Užhorod, „hlavné mesto Zakarpatskej Ukrajiny“, a jedno z najstarších miest karpatskej kotliny, ležiace doslova pár krokov od slovenských hraníc, stalo hosťiteľom účastníkov XIV. Konferencie Ukrajinskej vedeckej parazitologickej spoločnosti.

Konferenciu zahájil prof. Igor. A. Akimov, prezident Ukrajinskej vedeckej parazitologickej spoločnosti a zároveň riaditeľ Schmalhausenovho inštitútu zoológie Národnej akadémie vied Ukrajiny. Na pôde Užhorodskej štátnej univerzity, na ktorej sa konferencia konala, účastníkov privítal jej rektor, prof. Mykola Vegesh.

Odborný program konferencie prebiehal počas troch dní a bol rozdelený do štyroch paralelných sekcií: všeobecná parazitológia, veterinárna parazitológia, medicínska parazitológia a parazitárne ochorenia rýb. Spolu bolo prezentovaných 150 príspevkov vo forme prednášok a vývesiek autorov z Ukrajiny, Ruska, Bieloruska, Gruzínska, Pakistanu, Poľska, Slovenska a USA. Príspevky začlenené do sekcie všeobecnej parazitológie sa zaoberali morfológiou, taxonómiou a systematikou parazitov, epidemiológiou jednotlivých parazitárnych ochorení, ako aj vplyvom rôznych ekologických faktorov na prežívanie parazitických organizmov v životnom prostredí. V sekcii veterinárnej parazitológie

boli diskutované problémy liečby parazitárnych ochorení u domácich zvierat, antihelmintickej rezistencie a veľký priestor bol venovaný dvom parazitozoonózam, trichinelóze a echinokokóze. Endoparazity a ectoparazity človeka boli predmetom záujmu v sekcii medicínskej parazitológie. Do popredia záujmu sa dostali vektormi prenášané nákazy, predovšetkým dirofilarióza a viacero príspevkov sa zaoberalo problematikou tkanivových helmintóz.

Slovenskú parazitologickú spoločnosť na tejto konferencii zastupovali ôsmi vedeckí pracovníci. Z Parazitologického ústavu SAV sa konferencie zúčastnili MVDr. Zuzana Hurníková, PhD. a MVDr. Martina Miterpáková, PhD. s príspevkami venovanými epidemiologickej a ekologickej problematike trichinelózy, echinokokózy a dirofilariózy, MVDr. Emília Dvorožňáková, PhD., ktorá sa zaoberala problematikou imunitnej odpovede pri infekcii jednotlivými druhmi *Trichinella* spp., MVDr. Alžbeta Königová, PhD. s témou antihelmintickej rezistencie oviec a účinnosti benzimidazolových antihelmintík voči *Haemonchus contortus*, Ing. Katarína Reiterová, CSc., ktorá predstavila nové ohnisko neosporózy hovädzieho dobytku na východnom Slovensku a RNDr. Ľudmila Turčeková, CSc. s príspevkom týkajúcim sa výskytu toxoplazmózy u voľne žijúcich zvierat. Farby Ústavu zoológie SAV hájila RNDr. Jana Fričová, PhD., ktorá vo svojom príspevku predstavila výsledky dlhodobého výskumu parazitofauny dvoch druhov hlodavcov, *Myodes glareolus* a *Microtus arvalis*. Prednášku venovanú problematike výskytu komárov a komármi prenášaných nákaz na Slovensku predniesol RNDr. Nasir Jalili, CSr. zastupujúci Lekársku fakultu Univerzity Komenského a Národné referenčné laboratórium pre tropické choroby pri Vysokéj škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety.

Vzhľadom na to, že miestom konania konferencie boli priestory Biologickej fakulty Užhorodskej univerzity lokalizovanej priamo v historickom centre mesta, mali sme po skončení odborného programu možnosť spoznávať a obdivovať jeho bohatú (a pohnutú) históriu a architektúru. Dominantou mesta je určite Užhorodský hrad, ktorý je v písomnostiach prvý krát spomínaný v roku 903. Počas voľného dňa sa účastníci konferencie zúčastnili výletu k Sinevirskému jazeru, najväčšiemu na Zakarpatskej Ukrajine.

Napriek tomu, že väčšina prednášajúcich predniesla svoje príspevky v ukrajinskom alebo ruskom jazyku, obavy z možnej jazykovej bariéry sa ukázali ako neopodstatnené a my sme získali nielen prehľad o práci parazitológov v krajinách na východ od Slovenska, ale aj nové, a veríme, že trvalé, pracovné kontakty.

M. Miterpáková

XVIII. vedecké sympóziu s medzinárodnou účasťou „Situácia v ekologicky zaťažených regiónoch Slovenska a strednej Európy“

V dňoch 22. – 23. októbra 2009 sa v malebnom prostredí Slovenského Rudohoria, v hoteli Hrádok, ktorý je umiestnený v geografickom celku Hrádok medzi Jelšavou a Štítnikom., s nadmorskou výškou 810 m, sa uskutočnilo vedecké sympóziu o ekologicky zaťažených regiónoch Slovenska a strednej Európy. Sympóziu sa konalo pod záštitou Kancelárie prezidenta Slovenskej republiky v Košiciach. Zúčastnených privítal výkonný predseda sympózia, Ing. Hredzák, PhD. O ekologickej situácii na strednom Spiši informoval predseda predstavenstva SMZ a.s. Jelšava, Ing. Šeševička a výrobný riaditeľ SMZ Ing. Košinár. O sympóziu prejavil záujem aj riaditeľ Krajskej veterinárnej a potravinovej správy v Prešove, MVDr. Rajzák, ktorý zúčastnených infor-

moval o nálezoch toxických prvkov v bravčovom, hovädzom a kuracom mäse za posledných pätnásť rokov.

Účastníci sympózia si pripomenuli významné jubileum doc. MVDr. Františka Jenčíka, PhD a blahoželali mu k jeho 70 narodeninám. Doc. Jenčík bol zároveň čestným predsedom. Stále aktuálna a ekonomicky i medicínsky významná problematika životného prostredia už v mladosti iniciovala jubilanta k organizovaniu sympózií „O ekológii vo vybraných regiónoch Jelšavy-Lubenika a stredného Spiša“. Stal sa prvý zo zakladateľov takýchto podujatí, ktoré sa opakujú každý rok a o ktoré je vždy veľký záujem a to až do takej miery, že sa ho začali zúčastňovať aj zahraniční účastníci. Jeho osobnosť a prítomnosť vyzdvihla aj toto nesporne po vedeckej stránke zaujímavé podujatie.

Celkovo bolo prednesených 52 odborných referátov a dve prednášky týkajúce sa najmodernejšieho prístrojového vybavenia pre meranie ťažkých kovov, PCB zlúčenín a toxických látok (Firma CHROMSPEC-SLOVAKIA Šaľa a firma ITES Vranov).

Vedecké okruhy sympózia boli zamerané na vplyv emisií a imisií na ovzdušie, pôdu, vodu, rastliny, lesy, zvieratá, potravinový reťazec a ľudskú populáciu v regiónoch Slovenska i strednej Európy. Ďalšia časť bola zameraná na technológie a materiály pre ochranu životného prostredia. K týmto okruhom referovali aj zahraniční účastníci z Českej republiky, menovite prof. Vávrová, ktorej kolektív monitoroval ryby vo vodnom ekosystéme, kontaminovanom polychlórovanými bifenyli (PCB) a polybromovanými difenylétermi (PBDE). Vysoké koncentrácie toxických látok sú významné z hľadiska kontaminácie prírodného prostredia rýb a určujú znečistenie povrchových vôd. Zaujímavé a netradičné boli ich prednášky zamerané na monitorovanie toxicity prostredia po požiaroch. Autori potvrdili toxicitu v súčasnosti používaných hasiacich látok na testované živé organizmy.

Aktívnymi účastníkmi sympózia boli aj pracovníci Parazitologického ústavu SAV, ktorí sa tohto sympózia zúčastňujú už piaty rok. Aj na tomto podujatí predniesli zamestnanci dva referáty. Témou jedného z referátov bol vplyv ťažkých kovov na štruktúru spoločenstiev fytonematódov, ktorý prezentoval doktorand Mgr. Šalamun a kol. Nematódy parazitujúce na rastlinách sú ťažkými kovmi ovplyvňované nepriamo prostredníctvom ich potravy, z čoho sa dá usudzovať, že druhová pestrosť a abundancia nematódov bude závislá na rastlinách, ktoré v znečistenom prostredí dokážu prežiť. Druhý referát bol prednesený RNDr. Turčekovou a kol., a bol zameraný na polychlórované bifenyly (PCB) vo vodnom prostredí a na potenciálne využitie parazitov rýb ako biologických indikátorov. PCB zlúčeniny boli monitorované u rýb, ulovených v ústi Strážskeho kanála, ktorý vteká do Zemplínskej Šíravy a jeho kontaminácia PCB zlúčeninami patrí k najviac zamoreným lokalitám na svete. Po prvý krát boli referované výsledky o koncentrácii kongenerov u parazitov rýb. Podobne ako pri ťažkých kovoch aj pri PCB zlúčeninách majú parazity schopnosť kumulovať tieto kongenery v niekoľkonásobne vyššom množstve ako ich hostitelia, čo bolo potvrdené pri porovnaní PCB zlúčenín u infikovaných a neinfikovaných rýb. Alarmujúce však boli vysoké koncentrácie týchto zlúčenín u rýb a to hlavne vo svalovine, tukovom tkanive a pečeni. V referáte bolo poukázané na možnosť praktického využitia parazitov rýb pri monitoringu PCB zlúčenín u rýb.

K odzneným referátom patrila bohatá diskusia, zameraná hlavne na aplikovaný výskum. K plodnej diskusii prispel aj organizačný výbor, ktorý pre zúčastnených usporiadal spoločenské posedenie. Tu bola vhodná príležitosť na nadviazanie spolupráce, výmeny názorov na riešené problematiky a výmeny skúsenosti pri výskumnej práci. Pre účastníkov sympózia bola možnosť zúčastniť sa aj prehliadky unikátnej aragonitovej jaskyne, lokalizovanej tiež v Slovenskom Rudohorí. Členom organizačného

výboru sympózia bol aj Parazitologický ústav SAV, ktorý zastupovala RNDr. Ľudmila Turčeková, CSc. Organizačný výbor pripravil pre zúčastnených zborník referátov v plnom znení.

Potešujúca skutočnosť je, že sympózia sa aktívne zúčastňuje stále viac mladých vedeckých pracovníkov, ktorých záujem o problematiku, akou je znečistenie životného prostredia a následný vplyv toxických látok na prírodu a človeka, je veľký.

E. Turčeková

XII. Prowázkove dni, 22. – 23.10.2009, Komárno

V dňoch 22. a 23. októbra 2009 sa v aule konferenčného centra Univerzity J. Selyeho v Komárne uskutočnila konferencia nesúca meno slávneho mikrobiológa Stanislava Prowázeka „XII. Prowázkove dni“. Po otvorení konferencie a príhovore organizátorov boli slávnostne odovzdané medajle S. Prowázka.

V prvom bloku prednášok bol odbroný program zameraný na aktuálne poznatky pri liečbe ťažkej sepsy a boli predstavené aj dve kazuistiky týkajúce sa tejto problematiky. Svoje prednášky predniesli doc. MUDr. R. Záhorec, PhD., doc. MUDr. M. Nikš, CSc., MUDr. Rosinský a MUDr. Grochová. V popoludňajšom programe v rámci bloku o nových a znovu sa objavujúcich bakteriálnych infekciách vystúpili prednášajúci s témami o diagnostike a skríningu syfilisu, ako aj o odborných usmerneniach MZ SR pri diagnostike lymfkej boreliózy. MUDr. R. Botek upozornil, že pri lymfkej borelióze nemožno použiť výsledok stanovenia špecifických protilátok ako jediný marker pozitívnej diagnózy, a tiež že interpretáciu výsledkov je nevyhnutné robiť v spolupráci klinika a mikrobiológa. RNDr. Daniela Hučková z HPL laboratória v Bratislave vystúpila s prednáškou o pertussis a jeho diagnostike. Vo svojom príspevku upozornila na problém s imunitou voči pôvodcovi čierneho kašľa, ktorá nie je celoživotná, ale vzhľadom na nové genospecies pôvodcu je diagnostikovaných čoraz viac ľudí v strednom a staršom veku s touto infekciou.

Parazitológia mala svoje zastúpenie na konferencii v treťom bloku s názvom „Nové a znovu sa objavujúce parazitárne infekcie“. Svoj príspevok predniesol riaditeľ Parazitologického ústavu SAV a predseda Slovenskej parazitologickej spoločnosti doc. MVDr. Branislav Peňko, CSc.. Venoval sa v ňom vysoko aktuálnej problematike nových parazitóz v strednej Európe v podmienkach globálnych zmien - konkrétne spomenul echinokokózu či dirofilariózu - infekcie, ktoré predstavujú reálne riziko pre ľudí i zvieratá na Slovensku. Tiež vo svojej prednáške spomenul kliešte Slovenska a infekcie, ktoré prenášajú. MUDr. Jana Kinčeková, PhD. oboznámila zúčastnených o epidemiológii trichinelózy na území Slovenska za ostatných 15 rokov, pričom spomenula tri epidémie a ich priebeh. Doc. RNDr. F. Ondriska, CSc. vo svojom príspevku predstavil preventívny program zameraný na toxoplazmózu v gravidite a prvé výsledky jeho plnenia. Prítomných upozornil na nevyhnutnosť opakovania vyšetrenia tehotnej ženy aj po prvotnom negatívnom výsledku. Problémom ostáva kontrola plnenia ustanovení Odborného usmernenia z hľadiska laboratórnej diagnostiky, preto bude potrebné nájsť mechanizmus pre komplexné vyhodnocovanie efektívnosti ustanovení Odborného usmernenia v rámci celého Slovenska. O granulocytárnej anaplazmóze - infekcii ľudí a zvierat prenášanej kliešťom obyčajným informovali prítomných RNDr. Bronislava Víchovej a RNDr. Mária Nováková z Parazitologického ústavu SAV. RNDr. Mária Nováková predstavila epidemiológiu infekcie u ľudí na Slovensku - konkrétne u pacientov s predpokladanou lymfskou boreliózou alebo kliešťovou encefalitídou a u poľovníkov a lesníkov ako u rizikovej

skupiny obyvateľstva. Tiež oboznámila s priebehom ochorenia u prvého diagnostikovaného pacienta na Slovensku. RNDr. Bronislava Víchová predstavila situáciu granulocytárnej anaplazmózy u voľne žijúcich zvierat, pričom pripomenula, že najviac infikované sú jelenia a srnčia zver, ktorá predstavuje kompetentné rezervoárové zvieratá tejto infekcie a zároveň nositeľa pre ľudí nepatogénneho variantu *A. phagocytophilum*. Pre potvrdenie cirkulácie jednotlivých variantov baktérie sú však potrebné ďalšie štúdie.

V piatok bol odbroný program konferencie zameraný na externé hodnotenie kvality diagnostickej činnosti mikrobiologických laboratórií v Českej republike - príspevok predniesol RNDr. Kamil Zítek. Detekciou kliešťami prenášaných baktérií u pacientov s endokarditídou a myokarditídou po výskyte erythema migrans sa vo svojej prednáške venovala RNDr. D. Hulínska, CSc.. Protilátky proti *A. phagocytophilum* u darcov krvi na úrovni 5,3% stanovila vo svojej práci doc. MUDr. S. Bazovská, CSc. Ďalšie príspevky boli zamerané na analýzu diagnostikovaných legionelóz na Slovensku od roku 1986 do roku 2009, prevalenciu výskytu MRSA kmeňov u pacientov z komunity a u hospitalizovaných pacientov v regióne južného Slovenska a na stanovenie citlivosti *Helicobacter pylori* na antibiotiká a súčasný stav rezistencie. V poslednom bloku predstavil doc. RNDr. N. Jalili, CSc. aktuálne poznatky o komároch a iných krv cicajúcich trápáčoch a vektoroch rôznych ochorení na Slovensku. Zo Slovenska je doteraz známych 49 druhov komárov patriacich do 6 rodov. Pôvodcovia dirofilariózy boli zistení aj v Slovenskej republike, pričom boli zistené aj dva ľudské prípady tohto ochorenia. Bola predstavená aj práca o zmenách v druhovom spektre jarných a letných druhov komárov v závislosti od klimatických a časových zmien na vybraných úsekoch rieky Moravy. Posledné prednášky konferencie sa venovali importovanej a autochtónnej malárii v krajinách EU a diagnostike parazitárnych ochorení u utečencov v záchytnom tábore.

M. Nováková

Zoonózy – spoločná ochrana zdravia ľudí a zdravia zvierat

V dňoch 27. – 29. októbra 2009 sa v Bratislave konal II. vedecký kongres s medzinárodnou účasťou. Podujatie usporiadali Ministerstvo pôdohospodárstva SR – Kontaktný bod SR pre vedeckú a technickú spoluprácu s EFSA a Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva SR, Slovenskou zdravotníckou univerzitou, Fakultou verejného zdravotníctva, Slovenskou mikrobiologickou spoločnosťou SLS a Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR, na pôde ktorej sa aj konalo.

Na tomto vedeckom stretnutí, ktoré sa konalo pod záštitou ministra zdravotníctva SR a rektora SZU odznelo 27 prednášok a bol predstavený rovnaký počet posterových príspevkov. Zišli sa na ňom odborníci z epidemiológie, hygieny výživy a bezpečnosti potravín, infektológie, klinickej a lekárskej mikrobiológie, mikrobiológie životného prostredia a odborníci vo veterinárnej oblasti zo Slovenska, Čiech, Nemecka, Francúzska a iných štátov EÚ z 10 univerzít, troch ústavov Slovenskej akadémie vied, pracovníci regionálnych ústavov verejného zdravotníctva, praktickí lekári a epidemiológovia, ako aj veterinári lekári.

Program sa po slávnostnom zahájení začal plenárnymi prednáškami, na ktorých nám zamestnanci Európskeho úradu pre bezpečnosť potravín (EFSA) F. Boalaert a M. Hempen podali podrobnú informáciu o najnovších trendoch výskytu ochorení z potravín v Európskej únii a potom na príklade *Campylobacter* v potravinovom reťazci bližší pohľad na to, akým spôsobom EFSA získava a spracúva údaje z hlásení o výskyte zoo-

nóz v jednotlivých členských štátoch a akým spôsobom prebieha ich štandardizácia a vyhodnotenie. Tretia plenárna prednáška v podaní Dr. Avdičovej z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici zhrnula aktuálny výskyt zoonóz v populácii SR. V súčasnosti tvoria zoonózy 20 – 25 % zo všetkých riadne hlásených prípadov prenosných ochorení. Zaujímavá je aj informácia o tom, že na našom území nebol zaznamenaný prípad besnoty v prírode od r. 2007 a od roku 2000 ani jeden prípad ochorenia človeka.

Vedecký program potom pokračoval sekciou s vysoko aktuálnou tematikou – Chrápka – nové hrozby, v rámci ktorej odznelo 5 prednášok o sezónnej, pandemickej a vtáčej chrípke z pohľadu zdravotníkov, ale aj praktických lekárov a epidemiológov, ktorí predstavili podrobnosti z kazuistiky. Aktuálnosť témy a jej dopad na najširšie vrstvy obyvateľstva zarezonovali aj v bohatej a zaujímavej diskusii.

Ďalšia sekcia bola venovaná tularémii, ktorá má charakter prírodnej ohniskovosti a je u ľudí stále aktuálnym ochorením. Nie menej živou problematikou sú aj vektormi prenášané zoonózy, ktorým boli venované až dve sekcie. Centrálnou témou boli už tradične kliešte a nimi prenášané ochorenia – kliešťová encefalitída, lymská borelióza. Doc. Peťko informoval o novom fenoméne na Slovensku – o šírení kliešťov do vyšších nadmorských výšok, ktoré je následkom klimatických zmien. Genetická charakterizácia kliešťami prenášaných bakteriálnych patogénov, možnosti ich diagnostiky ako aj prevencie vakcináciou poskytli bohatý priestor pre výmenu informácií z viacerých uhlov pohľadu na problematiku. Veľký záujem vzbudila prednáška Dr. Miterpákovovej o výskute novej choroby – dirofilariózy u psov na našom území. Aj rýchle šírenie tejto komármi prenášanej zoonózy z endemických oblastí v Stredomorí do severnejších zemepisných šírok je výsledkom globálneho otepľovania a častejších záplav, sprevádzaných rozšírením komárov a vhodnými podmienkami na prežívanie infekčných štádií parazita vo vektoroch.

Relatívne novou, no na význame nadobúdajúcou problematikou je otázka priónových chorôb. Z analýzy profesionálnej distribúcie v súbore postihnutých Creutzfeldtovou-Jakobovou chorobou z hľadiska exogénnych faktorov nákazy, ktorú predniesla Dr. Mitrová z Národného referenčného centra priónových chorôb v Bratislave vyplynulo, že na rozdiel od celoeurópskej situácie u nás u 36 % nosičov prevláda až u 65 % genetická forma ochorenia. Ako potvrdil aj nasledujúci príspevok kolektívu autorov zaoberajúci sa špecialitami severného fokusu výskytu tejto familiárnej formy Creutzfeldt-Jacobovej choroby, región Orava – Liptov, kde je toto najprevalentnejšie, vplyv na tieto odlišnosti majú pravdepodobne predovšetkým exogénne faktory. Súvislosť s prenosnými spongiformnými encefalopátiami u zvierat, o monitorovaní ktorých nás oboznámil Dr. Mojžiš z NRL pre TSE vo Zvolene, sa stále skúma, uvažuje sa aj o mutácii priónu a vzniku novej formy C-J choroby.

Nemenej zaujímavej téme bola venovaná aj sekcia o rezistencii na antibiotiká, ktorá sa stáva čoraz vážnejším problémom. Ukazuje sa, že rezistencia voči antibiotikám u kmeňa *Salmonella typhimurium* môže vzniknúť v dôsledku mutácií počas stacionárnej fázy. Dr. Sanders z AFFSA nám predstavil program monitorovania antimikrobiálnej rezistencie u potravinových zvierat vo Francúzsku. Na túto sekciu vhodne nadviazala aj nasledujúca, venovaná salmonelózam a ochoreniam vyvolávaným *E. coli* a ďalšími toxikogénnymi kmeňmi. Témy, ktoré na nej zazneli, sa stretli so širokou odozvou najmä u veterinárnych lekárov z praxe a vyvolali búrlivú a podnetnú diskusiu.

Ďalším stále aktuálnym problémom, ktorý na podujatí zarezonoval, bola trichinelóza. Aj napriek povinnej kontrole mäsa stále dochádza ku vzniku epidémií, akou bola v r. 2008 aj epidémia na východnom Slovensku v okrese Rožňava, o ktorej referovala za

kolektív autorov Dr. Pavlinová z Parazitologického ústavu SAV a o klinickom priebehu ochorenia u pacientov aj Dr. Paraličová z Kliniky infektológie a cestovnej medicíny FN LP v Košiciach. S ohlasom sa stretol aj návrh preventívnych a ochranných opatrení kolektívu Prof. Dubinského, ktoré prezentovali vo svojom príspevku o regionálnej rizikovitosti trichinelózy.

Nesmierne široké spektrum záujmov a rôznych uhlov pohľadu na jednotlivé témy dalo vzniknúť podnetným diskusiám nielen v rokovacej miestnosti, ale aj v kuloároch. Takéto stretnutie odborníkov z viacerých oblastí rozširuje obzor o nové aspekty a otvára priestor na viacstrannú spoluprácu, ktorá býva často veľmi plodná a úspešná. Dúfame preto, že hoci je zámerom usporiadateľov pripravovať kongres o zoonózach už len raz za dva roky, budú pokračovať v sľubne sa rozvíjajúcej tradícii týchto stretnutí aj budúcnosti. Bude to iste prospešné pre všetkých zúčastnených, ktorí sa zúčastňujú na spoločnej ochrane zdravia ľudí a zdravia zvierat pred zoonózami.

Z. Hurníková

IV. medzinárodný seminár „Pokalamitný výskum – Windfall Research“ Tatranská Lomnica, 6. november 2009

V sychravý novembrový piatok sa na pôde Výskumnej stanice a múzea pri Štátnych lesoch TANAPu v Tatranskej Lomnici uskutočnil už štvrtý ročník pracovného stretnutia lesníckych, vedeckých a výskumných pracovísk z piatich krajín Európy, ktoré sa zapojili do pokalamitného výskumu v Tatrách.

Podujatie otvoril primátor mesta Poprad Ing. Anton Danko, ktorý vyzdvihol činnosť Štátnych lesov TANAPu aj v období po kalamite a jej prínos na zveľaďovanie tatranského regiónu.

V úvode podujatia prehovoril aj splnomocnenec Ministerstva pôdohospodárstva z lesníckej sekcie Ing. Pavol Toma, ktorý zabezpečuje výkonové, finančné, projektové a koncepčné záležitosti obnovy po veternej kalamite, ku ktorej došlo 19. novembra 2004. Zhodnotil, že za uplynulých 5 rokov sa veľa urobilo a za účinnej pomoci lesníkov vyrastá nový les. Poďakoval lesníkom v TANAPe, osobitne zamestnancom TANAPu, ktorí boli schopní kedykoľvek si vyhrnúť rukávy a často v neskutočných podmienkach vykonať robotu na vysokej profesionálnej úrovni.

Ing. Peter Líška, riaditeľ ŠL TANAPu, stručne pripomenul udalosti spred piatich rokov a ocenil záujem, aký vyvolala výzva ŠL TANAPu v súvislosti s nevšednou príležitosťou zúčastniť sa tímového medzinárodného pokalamitného výskumu na vedeckých pracoviskách. Do spolupráce sa okrem slovenských lesníckych, univerzitných a akademických pracovísk zapojili desiatky vedeckých tímov z Nemecka, Talianska, Poľska a Čiech.

Na plenárnych rokovaniach odznelo v štyroch sekciách spolu 26 príspevkov. Výskum po vetrovej smršti sa sústredil predovšetkým na štyroch výskumných územiach s výmerou približne 100 hektárov, ktoré sú vzájomne porovnateľné, tzn. nachádzajú sa v podobných geoekologických štruktúrach a poskytujú možnosť porovnania výsledkov s porastmi nepostihnutými kalamitou ako aj navzájom s ohľadom na spôsob lesníckeho manažmentu. Na každom výskumnom území sú nainštalované moderné meracie zariadenia na priebežné sledovanie parametrov určujúcich stav a vývoj ekosystémov, ako aj zariadenia na odber vzoriek.

Na pracovnom stretnutí približne 60-členného výskumného tímu odzneli výsledky dlhodobého systematického pokalamitného výskumu, týkajúce sa mikroklimatických zmien, zmien v kolobehu vody, bioprodukcie, druhového zloženia, početnosti fauny

a flóry, biogeochemických cyklov a vývoja obnovných a regeneračných procesov lesa. Výsledky päťročného výskumu poukazujú na pomerne malé, často až nevýznamné rozdiely vývoja prírodných pomerov medzi kalamitiskami s rozdielnym manažmentom. Ani pri hodnotení prirodzeného zmladenia lesa sa spôsob manažmentu neukázal ako faktor spôsobujúci rozdiely stav. Spontánny vývoj a dobrý stav výsadiieb na kalamitiskách sú predpokladom ďalšej úspešnej obnovy tatranského lesa. Zaujímavé boli aj príspevky, ktoré hodnotili výsledky vo vzťahu ku globálnym zmenám. Súčasný výskum sa v tejto súvislosti sústreďuje na najdynamickejšiu zložku uhlíkovej bilancie, tzv. dýchanie pôdy (pôdnu respiráciu), ktorá je odrazom fyziologických procesov pôdnych organizmov. Pribežné výsledky ukazujú, že najvyššia respirácia je stále na požiarisku a rozdiely medzi spracovanou a nespracovanou plochou sú minimálne. Z dlhodobého hľadiska sú vegetačné obdobia prevažne nadnormálne teplé, avšak zrážkovo normálne. Oproti pôvodnému lesnému porastu je v súčasnosti na kalamitných plochách teplejšie približne o 1,5 °C. Varovné je zvýšenie respirácie v kalamitou nepoškodenom lese, čo môže naznačovať vysokú citlivosť smrekových lesných ekosystémov na zvyšovanie teploty ovzdušia.

Nie veľmi optimisticky vyzneli aj výsledky viacerých vedeckých tímov, ktoré sa venujú škodlivému podkôrnemu hmyzu. Hoci na samotnej kalamitnej ploche môžu zoznamovať dobrý stav, rozvrat okolitých zelených tatranských lesov dosahuje kritické rozmery. Podkôrníková kalamita sa lesníkom definitívne vymkla z rúk. Lykožrúty napadli aj najprírodzenejšie a prírodno-ochranné najhodnotnejšie porasty v najvyššom lesnom vegetačnom stupni v nadmorských výškach nad 1250 m n.m. Smutné boli informácie o skaze pôvodných limbových smrečín, ktoré sú najvzácnjším porastom v tatranskej prírode a ich existencia je vážne ohrozená.

Svoje miesto si na podujatí našla aj parazitológia, ktorá bola zastúpená prednáškou autorského kolektívu Hurníková, Miterpáková a Chovancová a pojednala o úlohe líšok pri šírení závažných parazitozoonóz v rekreačných oblastiach, pričom zdôraznila nutnosť prevencie a informovanosti odbornej i laickej verejnosti pri predchádzaní nakaženia sa zárodkami parazitov. Zoológovia TANAPu prezentovali zaujímavé informácie z odchytovej drobných zemných cicavcov a dynamike ich populácií v závislosti od štruktúry biotopu, ktorý uprednostňujú a tým i o ich ekologických nárokoch na prostredie. Zároveň odzneli zaujímavé informácie o reakciách drobných zemných cicavcov na zmeny vyvolávané sukcesiou vegetácie po vetrovej kalamite či po požiari. Dlhodobé sledovanie vývoja lesných spoločenstiev tak prináša nové poznatky o životných stratégiách a ekologických funkciách drobných hlodavcov a hmyzožravcov. Tieto informácie sú pre nás ako parazitológov veľmi cenné aj v súvislosti s úlohou týchto druhov hlodavcov ako medzihostiteľov, či definitívnych hostiteľov rôznych druhov parazitov so zoonóznym potenciálom. Aj vzhľadom na to, že na pokalamitných plochách sa už prejavuje a aj očakáva aj nárast populácie predátorov (mäsožravcov), otvárajú sa nám možnosti štúdiá eko-parazito-hostiteľských vzťahov v týchto ekologicky špecifických oblastiach.

Predmetom pokalamitného výskumu sú všetky základné komponenty ekosystémov – producenti, konzumenty, rozkladači organickej hmoty a ich neživé prostredie – ovzdušie, voda, pôda. V záverečnom komuniké z pracovného seminára venovanému pokalamitnému výskumu v TANAPe bolo s uspokojením konštatované, že v Tatranskom národnom parku rastie nová generácia lesa. Je dobré, že aj také nešťastie, akým vetrová smršť v roku 2004 bola, dokázalo spojiť sily a výskumný potenciál tematicky zdanlivo nesúvisiacich tímov, výsledky práce ktorých však tiež prispievajú k obnove a zveľadeniu (nielen) tatranskej prírody.

Z. Hurníková

V. svetový kongres horských kopytníkov

V dňoch 10. – 14. novembra 2009 sa konal V. svetový kongres horských kopytníkov v španielskom meste Granada.

Tradícia týchto medzinárodných konferencií zameraných na rozšírenie a syntézu poznatkov podčelade Caprinae sa začala v roku 1989, kedy sa konala prvá medzinárodná konferencia v Camerine v Taliansku, kde boli stanovené základy pre prípravu Akčného plánu Caprinae Svetovou úniou ochrany prírody IUCN (International Union for Conservation of Nature). V roku 1997 sa konala druhá konferencia opäť v Taliansku v San Vincent de Acosta, tretia v roku 2002 v Španielsku v Zaragoze a štvrtá v Indii v meste Munar. Všetky tieto konferencie boli zamerané na aspekty biológie, ekológie, zachovania, ochrany a managementu horských kopytníkov.

Granada ako významná enkláva a staroveké mesto s obrovskou rozmanitosťou kultúr, ktoré sa tu usídlili a s jej špecifickými klimatickými podmienkami je významným miestom pre všetky druhy udalostí. Granada ako kongresové mesto, ktoré je súčasťou európskych konferenčných miest, má komunikačné infraštruktúry so širokým a rôznorodým výberom ubytovacích možností a konferenčným centrom.

Konferencia sa konala v priestoroch konferenčného centra „Conference and Exhibition Centre“ Tieto priestory umožňujú pojať vysoký počet participantov a sú vybavené modernou technikou.

Vedecký program bol sústredený na významné aspekty biológie, ekológie, taxonómie, genetiky izolácie a hybridizácie, vírusové, bakteriálne a parazitárne ochorenia, analyzoval problematiku ohrozenia, ochrany, vplyv klimatických zmien a management horských kopytníkov. Súčasťou tohto podujatia bola aj medzinárodná fotografická súťaž s analogickou témou: „Horské kopytníky“.

V priebehu troch dní tu odznelo 120 prednášok v ôsmich tematických okruhoch a 40 posterových prezentácií, od participantov z viac ako 40 krajín Európy, Ázie a USA.

Zaujímavou prednáškou bola úvodná prednáška prof. Dr. D. Ramona Soriguera pôsobiaceho na Biologickej stanici CISC v Seville na tému: „Horské kopytníky: pozorovanie prítomnosti pre zachovanie budúcnosti“, v ktorej analyzoval areály prirodzeného výskytu ako aj areály introdukovaných populácií horských kopytníkov v rámci jednotlivých kontinentov a metódy ich sledovania ktoré spočívajú vo využívaní metód molekulárnej biológie ako napr. mitochondriálna DNA, mikrosatelity, pyrosekvenovanie, DNA barcoding. Okrem týchto prístupov podporil aj využívanie klasických ekologických a fyziologických metód. Po tomto vystúpení vedecký program pokračoval podľa sekcií súčasne v 3 auditóriách. V 1. sekcii „PODMIENKY A OCHRANA HORSKÝCH KOPYTNÍKOV“ odznelo 35 prezentácií, ktorých témou bola demografická história a status populácií kamzíkov na území Slovenska. Ďalšie prednášky tohto okruhu sa zaoberali analyzovaním populácií kopytníkov z aspektu ich zachovania pre budúcnosť, ich managementu, ako napr. kozy skrutkorohej (*Capra falconeri*) v Indii, Tadžikistane, žltéhoheďa jeleňa (*Hippacamelus bisulcus*) v Kanade, Tadžikistane, Pakistane, Afganistane, u ďalších druhov jeleňov v Indii, Španielsku, u modrej ovce (*Pseudois nayaur*) a Himalajského tura (*Himalayan tahr*) v oblastiach Nepálu, u Niligirského tura (*Nilgiritragus hylocrius*) v Indii, u divokých oviec (*Capra hircus*), (*Capra pyrenaica*), divokých poníkov (*Equus caballus*) v Indii, Španielsku. Zaujímavé boli prednášky o reintrodukciiach balkánskych kamzíkov. V 2. sekcii „TAXONOMIA A GENETIKA POPULÁCIÍ HORSKÝCH KOPYTNÍKOV“ odznelo 16 prezentácií zameraných na populačnú genetikú, hodnotenie vplyvu pohlavia na rozptyl populácií kamzíkov

v alpských oblastiach, fylogeografiu a rozptyl severoamerických horských kopytníkov (*Oreamnos americanus*), bighornov (*Ovis canadensis*). Veľmi zaujímavou témou bola populačná genetika kamzíkov z územia Slovenska, kde predbežné analýzy ukázali, že tatranské kamzíky tvoria monomorfnú populáciu na rozdiel od alpských a pyrenejských, ktorých populácie sú polymorfné. V 3. sekcii „BIOLÓGIA A EKOLÓGIA“ odznelo 34 prezentácií, ktoré sa zaoberali ekologickými vzťahmi medzi voľne žijúcimi a domácim kopytníkmi. V 4. sekcii „MENAGEMENT POPULÁCIÍ“ bolo prednesených 15 prezentácií, v ktorých bola zdôraznená potreba primárnej pozornosti na štrukturálne parametre populácií ako sú pomer výskytu, pomer pohlavia, vekovo-sexuálna distribúcia, pričom pomer sexu a veku je základný parameter pri využívaní populácií a monitorovaní statusu. Rovnako boli analyzované spôsoby odchytu s využitím nových anestetík, reintrodukčné programy, analýzy rozptylu a translokácií. V 5. sekcii „HEALTH CARE STATUS“ odznelo 35 prednášok, ktoré sa zaoberali statusom infekčných a parazitárnych ochorení. U horských kopytníkov z rôznych oblastí Španielska z bakteriálnych ochorení boli zaznamenané tuberkulóza, paratuberkulóza a brucelóza v nízkom percente. Z ektoparazitov boli zaznamenané rôzne druhy kliešťov s prevahou *I. ricinus*. Veľmi významné boli viaceré prednášky analyzujúce výskyt sarkoptózy u kamzíkov a iných horských kopytníkov. Sarkoptóza spôsobuje epidémie a značné straty poškodením kože a orgánov, najmä postihnutím testes, čím dochádza k zníženej reprodukčnej schopnosti. V Španielsku a iných krajinách sú vypracované preventívne a akčné plány pre boj s touto nákazou. V záveroch tohto plánu je zdôraznená potreba pravidelného selektívneho odstrelu postihnutých jedincov v záujme zabrániť masívnemu šíreniu sarkoptózy. Rovnako závažné epidémie alpských a pyrenejských kamzíkov spôsobuje aj infekčná keratokonjunktivitída vyvolávaná *Mycoplasma*. Prezentované vo viacerých prednáškach boli témy týkajúce sa protozoárných a helmintózných ochorení so zameraním hlavne na prevalenciu týchto parazitóz. Z protozoi boli prezentované vo vysokom zastúpení rôzne druhy kokcií v niektorých prípadoch cez 97 %. Z gastrointestinálnych nematód prevládali druhy rodu *Nematodirus*, z ďalších boli detegované *Teladorsagia circumcincta*, *Chabertia ovina*, *Ostertagia ostertagi*, *Oesophagostomum* a ďalšie, ktoré sa vyskytujú aj na našom území. Z trematód *Moniezia expansa* a *M. benedeni*, *Dicrocoelium dentriticum*, *Cysticercus tenuicollis*. Niekoľko prednášok hodnotilo bronchopulmonálne helmintózy, medzi ktorými bola aj prednáška pracovníčky Parazitologického ústavu SAV Košice na tému: *Ekologické podmienky pre infekcie kamzíkov pľúcnymi nematódmi v národných parkoch Slovenska* (A. Štefančíková). Autorka v prezentácii hodnotila druhové zastúpenie, stupeň infikovania ako aj medzihostiteľský článok – slimáky v ontogenéze pľúcnych nematód a ich vplyv na úbytok endemického poddruhu kamzíka tatranského na Slovensku za dlhodobé obdobie. Analyzovala tiež súčasný helmintostatus pľúcnych helmintóz v podmienkach klimatických zmien. Zo zoonózných ochorení boli zaujímavé prednášky upozorňujúce na významnú úlohu horských kopytníkov (*Rupicapra rupicapra*, *Capra ibex*, *Capreolus capreolus*, *Cervus elaphus*, *Ovis musimon*) ako potencionálnych rezervoárov *Anaplasma phagocytophilum* v Rakúsku. Sérologický dôkaz *Toxoplasma gondii* u *Capra pyrenaica* v Španielsku upozornil na riziko šírenia tejto zoonózy u voľne žijúcich kopytníkov. Novými prístupmi v parazitológii boli prezentácie analyzujúce úlohu major histokompatibilných komplexov v imunitnom systéme, pričom vysoká heterozygotnosť a variabilita týchto komplexov je pozitívnym signálom ochrany hostiteľa voči patogénom. V 6. sekcii „POĽOVANIE A OCHRANA“ bolo zastúpených 17 prezentácií, ktorých predmetom bolo hodnotenie trofejí a menagementu poľovníctva. V 7. sekcii „TECHNIKY PRE HODNOTENIE POPULÁCIÍ“ bolo 8 prezentácií so zameraním na rôzne metódy hod-

notiace distribúciu druhov, populačné štruktúry a produktivitu v drsných horských podmienkach. Posledná 8. sekcia „HORSKÉ KOPYTNÍKY A KLIMATICKÉ ZMENY“ bola zastúpená 7 prezentáciami, ktorých témou bol hodnotený vplyv globálnych klimatických zmien na správanie sa zvierat, ich zmeny distribúcie, znižovanie trofickej bázy, biodiverzity, znižovanie kvality porožia, pokles populácií a zmeny v ekosystémoch.

Organizátorom, ktorými boli Junta de Andalusia a UICN, patrí poďakovanie nielen za dobré vedecké zabezpečenie ale aj za bohatý spoločenský program, ktorý zahŕňoval welcome party, closing party a nočnú návštevu významného historického centra Alhambry. Nie menej zaujímavým miestom, poskytujúcim poznatky o spôsobe života horských kopytníkov priamo v ich biotope rozšírenia, pútajúce špecifickou faunou, flórou, geomorfologickou konfiguráciou a geologickou štruktúrou podložia s malebnými pohľadmi a panorámami je aj Národný prírodný park Sierra Nevada, ktorého celodenná návšteva bola súčasťou tohto medzinárodného podujatia.

A. Štefančíková

KALENDÁR PARAZITOLOGICKÝCH PODUJATÍ 2010

- 18. Helminologické dny, Rožnov pod Radhoštěm, 10. – 14. 5. 2010
- IX. slovenské a české parazitologické dni, hotel SOREA Máj***, Liptovský Ján, 24. – 28. 5. 2010
- XII. International Congress of Parasitology (ICOPA XII), 15th – 20th August 2010, Melbourne, Australia

VÝZVA

na podávanie návrhov na Cenu Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV za najlepšiu vedeckú prácu mladých parazitológov za rok 2009

Súťaže sa môže zúčastniť každý člen SPS pri SAV, ak je v práci prvým autorom a v roku uverejnenia práce neprekročil 35 rokov. Cena SPS sa udeľuje k 30. aprílu bežného roka.

Prihlášky do súťaže doložené 3 separátnymi výtlačkami práce sa predkladajú výboru SPS pri SAV do 1. januára bežného roka spolu s písomným odporúčaním vedúceho pracoviska (prípadne školiteľa).

Práce hodnotí trojčlenná komisia menovaný výborom SPS pri SAV s prihliadnutím na ich kvalitu, aktuálnosť problematiky a impakt faktor časopisu v ktorom boli príspevky uverejnené.

Komisia vyhodnotí predložené publikované práce a určí publikácie na prvom, druhom a treťom mieste. Výbor SPS pri SAV udeľí finančné odmeny a Diplomy SPS pri SAV na podujatí poriadanom SPS pri SAV. Peňažná prémie pripadajúca na odmenenú prácu bude rozdelená pre autora a spoluautorov, členov SPS do 35 rokov, podľa podielu na práci.

Prihlášky do súťaže o Cenu SPS mladých parazitológov posielajte do 30.6.2010 na adresu:

**SPS pri SAV
Parazitologický ústav SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice**

Výbor SPS pri SAV

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV
Hlinkova 3
040 01 Košice
Tel: 055 63 344 55; Fax: 055 63 314 14
E-mail: pausav@saske.sk
Web: www.saske.sk/pau/sps.html

Výbor Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV:

Predseda:

Doc. MVDr. Branislav Peťko, CSc.

Podpredseda:

Doc. RNDr. František Ondriska, PhD.

Tajomník:

Doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.

Pokladník:

Prof. MVDr. Valéria Letková, CSc.

Členovia:

Prof. MVDr. Lýdia Čisláková, CSc.

RNDr. Elena Kocianová, DrSc.

Prof. Jozef Halgoš, DrSc.

Revízna komisia:

RNDr. Vladimíra Hanzelová, DrSc.

RNDr. Ivica Hromadová, PhD.

RNDr. Marta Špakulová, DrSc.

Správy SPS pri SAV boli vydané s príspevím Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV.